

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Saksb.: Ole Christian Skogstad
e-post: fmnoosk@fylkesmannen.no

Tlf:

Vår ref: 2013/4604

Deres ref: 201207480

Vår dato: 28.08.2013

Deres dato: 18.06.2013

Arkivkode: 561

Uttalelse til søknader om bygging av tre småkraftverk i Lødingen og Tjeldsund kommuner

Fylkesmannen i Nordland viser til oversendelse datert 26.02.13 fra NVE vedlagt seks søknader om konsesjon for bygging av småkraftverk, hvorav tre er lokalisert i Nordland fylke og kommunene Lødingen og Tjeldsund.

Det følgende er en samlet uttalelse fra Fylkesmannen til forelagte konsesjonssøknader i Nordland fylke. Disse utbyggingene må sees i sammenheng med omsøkte konsesjoner i Kvæfjord kommune i Troms, jfr. naturmangfoldloven § 10.

Konklusjon

Fylkesmannen fraråder alternativ B for Kobbedalselva kraftverk. Ut fra friluftslivshensyn i området stiller vi oss samtidig kritisk til det omsøkte alternativ A. Hva gjelder Vasskruna kraftverk og Dalelva kraftverk vurderes utbygging av disse å gi moderate virkninger for biologisk mangfold, landskap og friluftsliv. Fylkesmannen forutsetter at det stilles krav om slipp av minstevannføring i Vasskrunbekken også i vinterhalvåret.

Kobbedalselva kraftverk (Norsk Grønnkraft AS)

Kobbedalselva kraftverk i Lødingen kommune er planlagt etablert med en utnyttning av et fall på 346 meter mellom inntakene på kote 376 og kraftstasjonen på kote 30. Det skal etableres et inntak ved Nedre Kobbedalsvatn og et inntak i bekken fra Trollvatnan. I alternativ A planlegges det å benytte Øvre Trollvatn som reguleringsmagasin med total reguleringshøyde på 2,5 meter. I alternativ B planlegges det å regulere Nedre Kobbedalsvatn med 3,1 meter. Vannveien på 3590 m skal være nedgravd. Middelvannføringen er 0,52 m³/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på en m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 2,5 MW, og vil etter planene gi en årsproduksjon på 9,5 GWh. Det planlegges slipp av minstevannføring på 40 l/s om sommeren og 25 l/s om vinteren. En 350 meter lang adkomstvei frem til kraftstasjonen vil måtte oppgraderes.

Fylkesmannens vurdering

Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en 3,5 km lang strekning i Kobbedalselva. I følge NGUs berggrunnskart består berggrunnen i hovedsak av granitt, granodioritt og kvartsmonzonitt. Dette er en tungtforvitrende berggrunn som gir næringsfattige og sure forhold. Det ble påvist en del rike vegetasjon og kalkkrevende planter tilknyttet vannstrengen, spesielt i nedre delen av vassdraget og ved Nedre Kobbedalsvatnet. Dette indikerer lokale forekomster av rikere berggrunn i nedslagsfeltet.

I en sørvendt skråning som grenser til Kobbédalselva ble det påvist en viktig forekomst av naturtypen «Bjørkeskog med høgstauder (F04)». Videre ble det i nordenden av Nedre Kobbédalsvatnet registrert en eng, med gras som engkvein, fjellkvein, fjellrapp og fjelltimotei. I fukteng i strandsonen vokser bl.a. ballblom, svarttopp, fjellfrøstjerne, grønnkurle, rosenrot, engsoleie og flere mosearter. Lokaliteten kan defineres som vegetasjonstypen frisk næringsrik natureng/ballblomeng (type G13 etter Fremstad 1997), og huser flere basekrevende urter og moser. Denne vegetasjonstypen kan forekomme i flere naturtyper, men er i dette tilfellet vurdert til nærmest å falle inn under kategorien naturbeitemarker. Området er av AMBIO Miljørådgiving AS vurdert å ha middels verdi. Totalt klassifiseres denne vegetasjonstypen som sårbar (VU) av Fremstad & Moen (2001), men det er særlig i Sør-Norge som den er i sterk tilbakegang.

Redusert vannføring i Kobbédalselva og sidebekken fra nedre Trollvatnet vil føre til at livsbetingelsene for en rekke vanlige planter knyttet til vannstrengen blir redusert. Lokaliteten med viktig høgstaudebjørkeskog forventes imidlertid ikke å bli berørt av utbyggingsplanene. Et fuktig sig gjennom området synes å være den viktigste fuktighetskilden for plantelivet i lokaliteten. Kobbédalselva vurderes således ikke å være av avgjørende betydning som fuktighetskilde.

Heving av Nedre Kobbédalsvatnet i alternativ B vil bety at hele ballblomengen i nord blir lagt under vann. Tiltaket vil i stor grad redusere vekst- og levevilkår for vegetasjonstypen, og vil medføre at utbyggingen vil få et større negativt omfang enn hva tilfellet er for omsøkte hovedalternativ.

Etablering av en dam i utløpet av Øvre Trollvatnet vil hindre vandring av fisk mellom Nedre og Øvre Trollvatnan, og dessuten hindre tilgang til det beste gyteområdet for ørret i Øvre Trollvatnet. Vannstandshevingen i hovedalternativet vil sannsynligvis ødelegge vekst- og levevilkår for ørret i Øvre Trollvatnet. Eventuelt valg av alternativ B vil medføre heving av vannstanden i Nedre Kobbédalsvatnet, noe som vil resultere i at deler av gyteområdet i tilløpsbekkene blir negativt berørt ved HRV. Ved LRV kan disse områdene bli vanskelig tilgjengelig.

Etter Fylkesmannen vurdering vil omsøkte hovedalternativ gi små-middels negative konsekvenser for naturtyper, fossefall og fisk. Ved regulering av Nedre Kobbédalsvatnet vil de negative konsekvensene for naturtyper øke betraktelig.

Området Kanstadvjellet- Nordfjellet er viktig utfartsområde for lokalbefolkning, og inngår i et større fjellområde som har regional betydning for utøvelsen av friluftsliv. Hva gjelder verdisetting og konsekvenser for landskap og friluftsliv er disse gjort greit rede for i miljørapporten. Vi deler vurderingen om at utbygging vil gi middels negativ virkninger for disse tema. INON sone 1 vil oppleve et bortfall på ca. en km², og reduksjon av INON sone 2 på ca. tre km².

En eventuell utbygging vil forårsake av store og langvarige sår i landskapet. Hva gjelder revegeteringsevnen i området, vil dette avhenge av hvor omfattende ødeleggelsene er og av faktorer som jordforhold, terreng, vanntilgang, vegetasjonstype og klimatiske og geografiske forhold. I høgjellet har de fleste vegetasjonstypene dårlig gjenvekst, og ofte i tillegg dårlig slitestyrke. Dette gjør vegetasjon i disse områdene spesielt sårbare i forhold til ferdsel og tekniske inngrep. Noen inngrep blir kanskje aldri fullstendig revegetert, alternativt at

vegetasjonen i inngrepsområdet blir ulik tilgrensende uberørt vegetasjon. Valg av riktig metode krever at det gjøres vurderinger på stede. Fylkesmannen viser i denne sammenheng til [Håndbok i økologisk restaurering](#). Tiltak som fjerning og tilbakeføring av topplaget av jord, og bruk av avskjær/avklippet vegetasjon for å oppnå frøspredning er i utgangspunktet fornuftige. Dog viser erfaringer med gjenbruk av toppmasser ofte seg å være vanskelig anvendbar i områder med svært skrinnet jord.

Fylkesmannen finner av hensynet til den noe truede vegetasjonstypen ved Nedre Kobbedalsvatnet grunn for å fraråde konsesjon for den alternative løsningen (alt. B). Ut fra gjeldende bruksinteresser i området, er vi videre kritisk til omsøkte hovedalternativ (alt. A).

Vasskruna kraftverk (Fjellkraft AS)

Vasskruna kraftverk vil benytte et fall på 246 meter i Vasskrunbekken i Lødingen kommune. Fra inntaket på kote 276 føres vannet 900 meter i nedgravd rørgate til kraftstasjonen på kote 30. Middelvanntilføringen er 0,31 m³/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 0,61 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på ca. 1,2 MW, og etter planene gi en årsproduksjon på 4,3 GWh. Det er kun planlagt slipp av minstevannføring på 93 l/s i sommerhalvåret. Fra kraftstasjonen bygges det en ca. 1400 meter lang og fire meter bred midlertidig anleggsvei langs rørgata opp til inntaket. Eksisterende skogsbilvei skal oppgraderes og forlenges med om lag 700 meter frem til kraftstasjonen.

Fylkesmannens vurdering

Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en 900 m lang strekning i Vasskrunbekken. Berggrunnen i influensområdet består av mangeritt og gneis. Dette er harde og sure bergarter som er resistente mot kjemisk vitring, og som gir lite potensiale for basekrevende plantearter. I Ecofact AS' rapport 5-2010 konkluderes det med følgende:

«Vasskrunbekken fører anadrom fisk opp til like nedstrøms kraftverket. En strekning ovenfor Gårdsvatnet er etter alt å dømme gytestrekning. Ellers er det få kjente biologiske verdier å trekke frem. En gråor-heggeskog med høy produksjon, men begrenset utbredelse og artsmangfold ligger rett øst for Svartskarfossen. Samlet vurderes verdiene i influensområdet til å være middels.

(...) Middels verdi, sammenholdt med noe under middels negativt omfang gir mellom liten og middels negativ konsekvens».

Fylkesmannen har ingenting å utsette på de verdi- og konsekvensvurderinger som er gjort for temaet biologisk mangfold. Utformingen av gråor-heggeskog i influensområdet er ganske liten, og vurderes kun å være av lokal verdi (verdi C). Denne berøres heller ikke direkte av inngrepene.

Gårdsvatnvassdraget (Svartskardet) er registrert med anadrom og katadrom strekning. Ettersom Vasskrunbekken fungerer som gytebekk for anadrom og stasjonær laksefisk, bør det som minimum stilles krav om slipp av minstevannføring også i vinterhalvåret. Videre bør det vurderes om kriteriene for krav til installering av omløpsventil er til stede. Kapasiteten på omløpsventilen må, dersom dette er aktuelt, være tilstrekkelig slik at det opprettholdes et betydelig vanndekt areal i elvestrengen.

Tiltaket vil medføre et tap av inngrepsfrie naturområder sone 2 på ca. to km². Tiltaket vil ikke berøre inngrepsfrie områder fra fjord til fjell eller villmarkspregede områder. Omsøkte prosjekt vurderes derfor som lite konfliktfylt med tanke på nasjonale mål om bevaring av

inngrepsfrie naturområder. Hva gjelder de negative landskapsmessige påvirkningene, vil dette i hovedsak være tilknyttet redusert vannføring i Svartskarforsen og inntakspunktet ved Vasskrunvatnets utløp. Redusert vannføring vil gi redusert opplevelsesverdi ved ferdsel i området og fra en begrenset del av Øksfjorden. Konsekvensen for landskap vurderes også av oss som middels negativ.

Dalelva kraftverk (Blåfall AS)

I Tjeldsund kommune er det omsøkt konsesjon for bygging av Dalelva kraftverk, som vil utnytte et fall på 170 meter mellom inntaket på kote 230 til kraftstasjonen på kote 60. Det er samtidig planer om å overføre vann fra to bekker vest for Dalelva. Middelvannføringen er 0,56 m³/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1,48 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 2 MW, og etter planene gi en årsproduksjon på 5,3 GWh. Det planlegges slipp av minstevannføring på 100 l/s i Dalelva hele året. Det vil bli gravd ned et 1550 meter langt tilløpsrør på østsiden av elva. Eksisterende skogsvei og traktorvei/sti må utbedres og forlenges med ca. 300 meter til hovedinntaket.

Fylkesmannens vurdering

Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en ca. 1,6 km lang strekning i Dalelva, samt en reduksjon i vannføringen i to bekker på henholdsvis 300 og 500 meter. I likhet med Kobbetalen består berggrunnen i Sjørdalen i hovedsak av granitt, granodioritt og kvartsmonzonitt. Dette er en tungtforvitrende berggrunn som gir næringsfattige og sure forhold. Det ble imidlertid påvist en del rike vegetasjon i deler av vassdraget.

Det ble ikke funnet rødlistearter eller rødlistede naturtyper i Sjørdalen. Naturtypene gråorseljeskog og gammel fjellbjørkeskog er påvist i kraftstasjonsområdet. Begge er vurdert å være av lokal verdi. Området vest for inntaksbekken er omgitt av nokså rik og fuktig fjellbjørkeskog med stedvis høgstaudevegetasjon med typiske arter. Skogen går gradvis over i fuktig og middels rik rasmark. Fraværet av typiske indikatorarter gjør at rasmarka ikke kvalifiserer til å avgrenses etter DN-håndbok nr. 13 2. utgave 2006 Oppdatert 2007. Det finnes viktige hekkelokaliteter for rovfugl, herunder kongeørn, tårnfalk, i influensområdet. Prøvefiske viste forekomst av sjørørret og ørret på anadrom strekning opp til vandringshinder ca. 250 m fra utløpet av elva i sjøen. Oppstrøms vandringshinderet finnes det en lokal bestand av ørret.

Det er ikke i rapporten angitt hvilken utforming naturtypen «Gråor-seljeskog» har, dvs. om det her er snakk om flommarkskog eller ikke. Ettersom forekomsten i all hovedsak ligger nedstrøms kraftstasjonsområdet, vil den ikke bli påvirket av endringer i vannføring. Inngrep i forbindelse med atkomstvei og rørgata vil skjære gjennom lokaliteten og medføre terrenginngrep i skogbunnen. Dette vil helt klart forringe naturtypeforekomsten.

Den gamle fjellbjørkeskogen ligger i tilknytning til kraftstasjonsområdet, og vil være sårbar for fysiske inngrep i forbindelse med bygging av kraftverket og atkomstveier. Slike inngrep vil kunne endre de lokalklimatiske forholdene i skogen og redusere kontinuiteten i kronesjiktet og gi mindre læger. Potensialet for å begrense skadene i denne naturtypen er større enn for forekomsten med gråor-seljeskog, da kraftstasjon, vei og rørgate vil bli liggende i ytterkanten av den gamle fjellbjørkeskogen.

De samlede konsekvensene av omsøkte tiltak på biologisk mangfold vurderes som middels. Dersom anleggsarbeidet legges utenom hekkeperioden for rovfugler, vil de samlede negative konsekvensene bli redusert.

Området benyttes en del til friluftsliv, hvor hovedbruken synes å være tilknyttet DNT-stien til Bollfjellet og Toralfsbu. Sti på sørøstsida av dalføret fra E10 og sørover benyttes også en del, særlig når det er mye vann i Dalelva som forhindrer at kryssing kan skje på vanlig sted. Utbyggingen vil redusere både de visuelle og auditive inntrykket i et lite berørt landskap og kan derfor være negativt for folk som ferdes i Sør dalen. Ettersom ferdselen i stor grad foregår nedstrøms kraftstasjonen, vurderes konsekvensene av tiltaket som liten til middels for friluftsliv. Det samme vil være tilfellet for temaet landskap.

Med hilsen

Roar Høgsæt (e.f.)
seksjonsleder

Ole Christian Skogstad
rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:
Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland
Tjeldsund kommune
Fylkesmannen i Troms
Nordland fylkeskommune
Miljødirektoratet
Lødingen kommune
Reindriftsforvaltningen Troms